

Kalem Mevzuatı ve Tebligat Hukuku Bilgisi

Tebligat kavramı, sözlük anlamı itibariyle bildirim, yazılı bildirim anlamına gelen tebliğ kelimesinin çoğuludur ve bir bilgi veya haberin ilgisine bildirilmesi ve ulaştırılması anlamına gelir.

Hukuki anlamda tebligat, belirli hukuki işlemlerin hukuki sonuçlarından etkilenmeleri amaçlanan kimselere yetkili makam tarafından veya onun aracılığıyla kanuni şekilde bildirilmesi işlemi ve bu bildirimin aynı şekilde belgelenebilmesi işlemi olarak tanımlanabilir. **Tefhimde** muhataba sözlü olarak bildirimde bulunurken, **tebliğde** muhataba yazılı olarak bildirimde (belgelendirmede) bulunulur. Tebligatın amacı belgelendirme ise bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik bir usuldür. Yani tebligatın maddî yönü bildirim, şeklî yönü ise belgelendirmedir (Bilgilendirme + belgelendirme).

Tebligatın Uygulanma Alanı: Tebligat yapmaya yetkili merciler:

- Kazai (yargısal) merciler kavramının içine, hem ilk derece yargı organları hem de üst dereceli yargı organları girmektedir. Dolayısıyla kazai mercileri; tüm genel ve özel mahkemeler, tüm yüksek mahkemeler, Yüksek Seçim Kurulu, il ve ilçe seçim kurulları ile HSK olarak belirtmek mümkün olabilecektir.
- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları
- İl özel idareleri • Belediyeler • Köy hükmeti şahsiyetleri • Barolar • Noterler

Vekillerin Birbirine Tebligat Yapması: Vekil vasıtasıyla takip edilen davalarda vekil, makbuz karşılığında diğer vekile tebligat yapabilir. Bu durumda da tebliğ mazbatası düzenlenmez. Nitekim tebligatın yapılması makbuz karşılığında gerçekleştiği için bildirimin makbuz ile belgelendirilmesi mümkün olmaktadır. Bu şekilde tebligat yapılmasında resmî çalışma gün ve saatleri içinde kalmakta fayda vardır. Fakat avukatın rızası varsa bu zaman dilimi dışında da tebligatın yapılabileceği kabul edilmelidir. Avukatlar vekâlet aldıkları işlerde, ilgili yargı organı aracılığıyla ve bu yargı organının tebligat konusunda bir kararı olmaksızın, diğer tarafa adli kâğıt ve belge tebliğ edebilir. Tebliğ edilen kâğıt ve belgelerin birer örneği, gerekli harç, vergi ve resim ödenmek şartıyla ilgili yargı organının dosyasına konulur

Memur Vasıtasıyla Tebligat: Teb. K. ve ilgili yönetmeliklerde belirtilen bazı durumlarda tebligatın memur vasıtasıyla yapılması mümkündür. Buna **memur vasıtasıyla tebligat** adı verilir. Bu şekilde tebligat yapılırken tebliğ mazbatası düzenlemesi gerekmektedir.

Buna göre aşağıda belirtilen şartlar altında memur vasıtasıyla tebligat yapılabileceği kabul edilebilir:

- Tebligatın memur vasıtasıyla yapılabilmesi için özel bir kanunda bu yönde bir düzenleme yer almalıdır. Yani kanuni bir düzenlemeyle belirli bir bildirimin memur vasıtasıyla tebligat yoluyla gerçekleştirilebileceği öngörülebilir. Açık bir kanuni düzenleme mevcut olduğu takdirde memur vasıtasıyla tebligat gerçekleştirilebilir.
- Gecikmesinde sakınca doğabilecek bir durum söz konusu olduğunda tebligatı çıkaran merciin memur vasıtasıyla tebligat yapılması yoluna gitmesi mümkündür.
- Teb. K. m. 1'de geçen daire ve müesseseler arasında ve bunlarda bulunan kişilere tebligatın yapılmasında bu usule başvurulabileceğidir

İlanen Tebligat: İlanen (ilan yolu ile) tebligat, adresi meçhul olanlara basın ve yayın araçları ile yapılan bir tebligattır. İlanen tebligat, tebligat hukukunda son çare olarak başvurulacak bir tebligat yöntemidir. Kendisine tebligat yapılacak kişinin adresinin tespit edilememesi, adres kayıt sisteminde yerleşim yeri adresinin bulunmaması ve yapılan araştırmaya rağmen adresin tespit edilememesi şartları söz konusu ise adresin meçhul olarak kabul edilmesi mümkün olur. Bu hususlar dikkate alınmadan yapılan ilanen tebligat ise usulsüzdür.

Özel Tebligat, Tebligat K. kapsamının dışında olan ve Posta Kanunu hükümlerine göre yapılan tebligattır

Resmî Tebligat, kamu hukuku tüzel kişileri ile kamu hukuku hükümlerine tabi makam ve merciler tarafından Teb. K., Teb. Yön. ile Tebligat İşletme Usul ve Esasları çerçevesinde yapılan tebligattır.

Resmî tebligatı, tebligatı çıkaran merciin niteliğine göre üçe ayırmak mümkündür.

Kazaî Tebligat: Adli ve idari kaza mercilerince ilgili yönetmelik gereğince yapılacak tebligat, kazaî tebligat

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com

olarak isimlendirilir. Yargı mercileri altında tüm ilk derece (asliye hukuk mahkemesi ve idare mahkemesi gibi), Bölge Adliye Mahkemeleri, Bölge İdare Mahkemeleri ve diğer yüksek mahkemeler yer almaktadır

Mali Tebligat: Mali tebligat, Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen özel zarf içerisinde kapalı olarak postaya verilen vergi, resim ve harçları ve bunlara ilişkin her türlü yazıyı kapsayan tebligattır

İdari Tebligat: Kazaî ve mali tebligatın dışında kalan tebligatlar idari tebligat olarak kabul edilir. Tebligat mevzuatımıza bakıldığında idari tebligat kapsamı içinde üç husus daha düzenlenmiştir.

Tebligatın Yapılacağı Zaman: Mesai saatleri içinde (gündüz), gece vakti, resmî tatil ve adli tatil günlerinde tebligat yapılması mümkündür. Dolayısıyla millî ve dinî bayramlar ile adli tatilde dahi tebligat yapılabilir. Fakat *avukatın bürosunda yapılacak tebligatın resmî çalışma gün ve saatler içinde gerçekleşmesi zorunludur*. Bu nedenle cumartesi ve pazar günlerinde avukat bürosunda çalışmakta olsa dahi tebligat yapılmamalıdır

Sürelerin Hesaplanması: Süreler, taraflara tebliğ tarihinden veya kanunda öngörülen hâllerde, tefhim tarihinden itibaren işlemeye başlar.” Sürelerin bitimine ilişkin düzenlemeler: **(2018 DS)**

(1) Süreler gün olarak belirlenmiş ise tebliğ veya tefhim edildiği gün hesaba katılmaz ve süre son günün tatil saatinde biter.

(2) Süre; hafta, ay veya yıl olarak belirlenmiş ise başladığı güne son hafta, ay veya yıl içindeki karşılık gelen günün tatil saatinde biter.

Sürenin bittiği ayda, başladığı güne karşılık gelen bir gün yoksa süre bu ayın son günü tatil saatinde biter.” Tatil günlerinin sürenin işlemesine etkisine gelince resmî tatil günleri süreye dâhildir. Sürenin son gününün resmî tatil gününe rastlaması hâlinde süre, tatili takip eden ilk iş günü çalışma saati sonunda biter.

Muhatap Yerine Tebligat Yapılabilecek Kişiler: Muhatap yerine tebligat yapılabilecek bu kişiler, bazen muhatabın aile fertlerinden biri ya da birlikte oturduğu herhangi bir kişi (ev arkadaşı) veya çalıştığı bir kişi olabilir. Muhatap yerine kendisine tebliğ yapılacak kişinin *görünüşüne nazaran on sekiz yaşından aşağı olmaması ve açıkça anlaşılır bir şekilde ehliyetsiz bulunmaması* gerekir

Tüzel kişilere ve ticari işletmelere tebligat:

“(1) Hükmi şahıslara tebliğ, yetkili mümessillerine, bunlar birden ziyade ise yalnız birine yapılır.

(2) Bir ticarethanenin muamelelerinden doğan ihtilaflarda, ticari mümessiline yapılan tebliğ muteberdir.”

Bu hükümden anlaşıldığı üzere tüzel kişiyi ve ticari işletmeyi ilgilendiren hususlarda bunların yetkili temsilcisi-ne tebligat yapılmalıdır. Tebligatın yapılacağı tüzel kişinin yetkili temsilcisinin belirlenmesinde o tüzel kişinin niteliğine bakmak gerekir. Kamu hukuku tüzel kişilerinde ise ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olan kurum veya kuruluşun avukatına tebligat yapılır. Sıra hiç izlenmeden doğrudan daimî çalışan birine tebligat yapılması hâlinde ise usulsüz tebligat söz konusu olur.

Adreste Tebligat Yapılması Kuralı: Tebligat mevzuatımızda tebligat yapılacak yerin tebligat yapılacak kişinin bilinen en son adresi olduğu belirtilmiştir. Muhatabın işyeri veya konutu bilinen en son adresi olabilir. Bu adresin tespitinde tebliğ isteyen beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimlerine müracaat edilmelidir. Buna ilaveten mevcut ise buna ilişkin belgeler de esas alınmalıdır. Adres kayıt sisteminde gözükten adres bilinen en son adres olarak kabul edildiği için adres araştırması hiç yapılmaksızın bu adrese tebligat yapılabilir

Tebliğ mazbatası (tebliğ tutanağı): Tebliğ evrakının kapalı zarf dışındaki kısmının adı **tebliğ mazbatasıdır**. Tebliğ işleminin tespit edilmesi amacıyla tebliğ mazbatası düzenlenir.

Davetiye: Tebligat evrakı, tebligatın haber verme fonksiyonunu yerine getiren bir belgedir. **Davetiye** (uygulamada celpname de denilmektedir) ise çıkaran merci tarafından görülen bir işle ilgili olan kimselerin merciye davet edilmelerine ilişkindir. Mahkemenin bir kimseyi huzuruna çağırmasına davet, davetin yazılı şekline ise **davetiye** denir

İsticvap davetiyesi:

(1) İsticvabına karar verilen kimseye bizzat davetiye gönderilir ve belirlenen gün ve saatte isticvap olunmak üzere hazır bulunması gerektiği belirtilir. Davetiyede ayrıca, isticvap konusu vakıalar gösterilir, ilgili tarafın ge-

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com

çerli bir özrü olmaksızın gelmediği veya gelip de sorulara cevap vermediği takdirde isticvap konusu vakıaları ikrar etmiş sayılacağı ihtarı da yapılır.

(2) Çağrılan taraf özürsüz olarak gelmediği veya gelip de soruları cevapsız bıraktığı takdirde mahkemece sorulan vakıaları ikrar edilmiş sayılır.”

Adreste bulunmama (veya tebellüğ ehliyetine sahip olunmaması) hâlinde izlenecek usul:

- Önce adrese gidilip muhatabın adreste oturduğunu ancak o anda kimsenin bulunmadığını tespit,
- Akabinde, yetkili resmî kişiye (muhtar, zabıta vs.) tebliğ evrakının bırakılması,
- Daha sonra tebligat adresine dönülmesi ve orada (kapıya) ihbarname yapıştırılması,
- Durumun yine kanun ve yönetmelikte belirtilen kimselere (komşu vs.) haber verilmesi ve tüm bu işlemlerin tutanağa yazılarak imzalanması,
- Gerekliyorsa tebliğ memurunun ilgili kişilerin imzalarını alması, alamıyorsa bunun sebebini belirtmesi şarttır.

İlanen Tebligatta Tebliğ Tarihi: *Son ilan tarihinden itibaren yedi gün sonra* tebligatın yapılmış sayılacağı öngörülmüştür. Durumun şartlarına göre tebligatı çıkaran merci, *on beş günden fazla olmamak* kaydıyla daha uzun bir süre öngörebilir. Tebligatın ilanen yapılmasında hem ilanın yapılması hem de ilan panosunda askının gerçekleşmesi şeklinde iki durum söz konusu olmaktadır. Bu iki işlemin farklı tarihlerde gerçekleşmesi hâlinde, bu tarihlerden hangisi sonra ise o tarihe göre süre hesabı yapılmalıdır.

Yurt Dışındaki Türk Vatandaşına Tebligat Süreci

Tebligatı çıkaran merci→ Bu mercinin bağlı bulunduğu bakanlık→ Dışişleri Bakanlığı →Türkiye Büyükelçiliği veya Konsoloslugu→ Muhataba tebligat yapılması

Tebligat yapıldıktan sonra aynı usul izlenerek durumun tebligatı çıkaran merciye bildirilmesi gerekir. Muhatabın 30 gün içinde başvurmaması veya tebellüğ etmekten imtina etmesi hâllerinde tebliğ evrakı gecikmeksizin geri gönderilmelidir.

Tebligat hükümlerini uygulamakla yükümlü olup buna aykırı davrandığı için cezalandırılacak kişiler:

- Tebligat yapmak ile görevlendirilmiş kişiler
- Mahalle ve köy muhtarları,
- İhtiyar heyeti ve meclis üyeleri.

Uygulamada sıkça karşılaşılan usulsüz tebligat örnekleri:

- Komşuya, muhatabın nerede olduğu ve tevziat saatlerinden sonra gelip gelmeyeceği sorulmadan tebligat yapılması,
- Borçlu şirketin açık adresine rağmen tebligatın muhatabın çarşıda olması sebebiyle mahalle muhtarına yapılması,
- Muhatabın bilinen son adresine yapılmış tebligat bila tebliğ dönmesi hâlinde, tebligat yapılması gerekirken doğrudan tebligat çıkarılması,
- Tebliği çıkaran mercinin tebligat çıkarılan adresin adres kayıt sistemindeki adres olduğu belirtilmemesine rağmen tebliğ işlemi yapılması,
- Duruşma davetiyesinin, muhatabın karşı dairede oturan annesi tarafından tebellüğ edilmesi,
- Boşanma davasına ilişkin dilekçenin davacı kocanın aynı evde oturan davalı olan karısına tebliğ edilmesi
- Daimî çalışana tebligat yapılmadan önce muhatabın tebligat adresinde o an için bulunmadığı hususu tespit edilmeden tebligat evrakının daimî çalışana teslim edilmesi,
- Muhatap adına tebligatı kabule yetkili kişinin ehliyetsiz olması veya görünüş itibarıyla on sekiz (18) yaşından küçük olması,
- Kimliği meçhul olan bir kişiye ilanen tebligat yapılması,
- Tüzel kişinin yetkili temsilcisine değil, yetkili olmayan bir başka kişiye tebligat yapılması

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com